

โลกาภิบาลการคุ้มครองสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศ

The Global Governance of the Protection of the Rights of Sex Workers

ณัฐรุจา ชูทอง*

Natruja Choothong

ไพลิน กิตติเสรีชัย**

Pailin Kittisereechai

เอกลักษณ์ ไชยภูมิ***

Akekalak Chaipumee

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา โลกาภิบาล (global governance) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ผู้ให้บริการทางเพศ (sex worker) ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาถึงความเป็นมาและความร่วมมือของตัวแสดงต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากรัฐแล้ว ยังมีตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐอย่างภาคประชาสังคม กลุ่มองค์กรนอกภาครัฐ (NGOs) ที่มีบทบาทต่อการพัฒนาการการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ให้บริการทางเพศ โดยอธิบายผ่านกรอบกระบวนการโลกาภิบาลการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้ง 3 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก คือการสร้างความรู้ร่วมกันของประชาชนถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ขั้นตอนต่อมาเป็นการกำหนดกรอบแนวคิด และแนวทางการเรียกร้องที่ชัดเจนเพื่อผลักดันประเด็นดังกล่าวผ่านตัวแสดงทั้งในและนอกประเทศ เช่น ภาคประชาสังคม สถาบัน และองค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น และขั้นตอนสุดท้าย คือ การทำให้แนวทางและกรอบความคิดในการแก้ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศมีความเป็นสถาบัน ผ่านการใช้นโยบาย กฎเกณฑ์

* บัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563

A graduate from Department of Political Science and Administration, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, academic year 2020, Email: natruja.c@ku.th

** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Science, Kasetsart University, Email: pailin.k@ku.th

*** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Science, Kasetsart University, Email: akekalak.c@ku.th

Received: 4 May 2021, Revised: 7 July 2021, Accepted: 13 July 2021

และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยข้อสรุปของการศึกษาในครั้งนี้พบว่าแม้กระบวนการโลกาภิวัตน์ในการคุ้มครองสิทธิผู้ให้บริการทางเพศจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและนโยบายในหลายประเทศ แต่ในอีกหลายประเทศ อุปสรรคที่สำคัญเกิดขึ้นตั้งแต่ในขั้นตอนแรกของกระบวนการ คือการสร้างความรู้เนื่องจากความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมดั้งเดิม ยังมองว่าการให้บริการทางเพศคือการกระทำที่ชั่วร้ายและไม่ควรได้รับการคุ้มครอง ฉะนั้นกระบวนการโลกาภิวัตน์ในประเด็นนี้จึงยังจำเป็นต้องดำเนินการต่อไป

คำสำคัญ: โลกาภิวัตน์, สิทธิมนุษยชน, ผู้ให้บริการทางเพศ, การค้าประเวณี

Abstract

This article aims to study the global governance of human rights protection of sex workers. It focuses on explaining the development of the global governance process and the involved actors within both public and private sectors such as civil societies, governmental and non-governmental organizations (NGOs). The explanation is elaborated through three phases of the global governance process of human rights protection. The first phase is creating common awareness among the public regarding the issue. The second phase is mobilizing support from within and without the country by framing the issue's clear direction and finite scopes. The final phase is institutionalizing solutions to such problems by altering states' policies, laws, and regulations regarding the issue of the rights of sex workers. Despite the success of enhancing the level of protection of the rights of sex workers in many countries, there are still a lot more countries that such protection has not happened. Since the awareness-building phase, the main obstacle occurred because many societies have a strong belief, culturally or religiously or both, that being a sex worker is evil and not socially acceptable. That is the reason why the global governance concerning this issue is still considered an unfinished business.

Keyword: global governance, human rights, sex workers, prostitution

บทนำ

โลกาภิวัตน์คือภาวะที่หลายคนนิยามว่าเป็นภาวะที่เส้นแบ่งพรมแดนระหว่างรัฐได้ลดความสำคัญน้อยลง อันส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ พัฒนาการ และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในที่แห่งหนึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อพื้นที่อื่น ๆ ได้ ภาวะโลกาภิวัตน์ได้ก่อให้เกิดโอกาสและความท้าทายต่าง ๆ ให้กับสังคมโลก แต่ผลกระทบประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ โลกาภิวัตน์ทำให้ปัญหาหลาย ๆ อย่างไม่สามารถแก้ไขได้โดยรัฐใดรัฐหนึ่งเพียงลำพัง การพยายามส่งเสริมคุณค่าบางอย่างให้ประชาคมโลกยึดถือร่วมกัน เช่น ‘สิทธิมนุษยชน’ ผ่านการออกปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) ทำให้เกิด

ความพยายามในการแก้ไขปัญหา และสร้างความเข้มแข็งให้กับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศขึ้น

แม้ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติจะเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1948 แต่การผลักดันในประเด็นสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังในระดับระหว่างประเทศเพิ่งมาเกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามเย็น และมีพัฒนาการขึ้นมาเรื่อย ๆ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องของคนทุกคนอย่างแท้จริง และไม่มีกลุ่มใดถูกละเลย สิทธิของกลุ่มผู้ขายบริการทางเพศ (sex worker) คือตัวอย่างของกลุ่มคนที่เคยถูกละเลยแต่เริ่มถูกให้ความสำคัญทางด้านกฎหมายและด้านสุขภาพ โดยนิยามของคำว่า ‘ผู้ให้บริการทางเพศ’ คือ บุคคลเพศหญิง ชายและผู้ที่ข้ามเพศที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป รับเงินหรือสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับการให้บริการทางเพศโดยยินยอม¹ (Weitzer, 2009) โดยองค์การอนามัยโลก หรือ World Health Organization (2005) ได้กล่าวว่า กลุ่มผู้ให้บริการทางเพศ (sex worker) เป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับความเสี่ยงจากการติดเชื้อ HIV เมื่อเทียบกับคนทั่วไป จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการตระหนักถึงปัญหาทางด้านสุขภาพของกลุ่มผู้ให้บริการทางเพศ และนำไปสู่การรณรงค์เรียกร้องสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศในเวลาต่อมา

ในหลายประเทศการให้บริการทางเพศยังเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายจึงเป็นเหตุให้ผู้ให้บริการทางเพศต้องเผชิญกับกฎหมาย กติกา และแนวทางปฏิบัติที่จำกัดสิทธิทางสังคมและทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ เช่น การจ้างงาน การเข้าถึงการศึกษา และการดูแลสุขภาพ โดยในปัจจุบันนักเคลื่อนไหวทางด้านสิทธิมนุษยชนได้พยายามผลักดันให้การขายบริการทางเพศไม่ถือเป็นความผิดทางอาญาทั่วโลก เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นประเทศแรกที่ยกเลิกบทลงโทษทางอาญาในปี ค.ศ. 2003 และองค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ก็ถือได้ว่าเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ดำเนินการโดยเอกชนที่เป็นกำลังสำคัญในการเรียกร้องให้การบริการทางเพศเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 เป็นต้นมา

บทความชิ้นนี้จึงมีจุดประสงค์ที่ต้องการจะชี้ให้เห็นพัฒนาการของกระบวนการโลกาภิวัตน์สิทธิมนุษยชนในประเด็นของการคุ้มครองสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศว่ามีกระบวนการอย่างไร และมีตัวแสดงใดบ้างที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ประเด็นดังกล่าวกลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในระดับโลก ซึ่งข้อค้นพบหลักของบทความชิ้นนี้ก็คือในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการโลกาภิวัตน์มีตัวแสดงที่มีบทบาทนำแตกต่างกันออกไปใน 3 ขั้นตอนที่มีความต่อเนื่องกัน อันได้แก่ ขั้นตอนการสร้างความรู้ตระหนักรู้ ขั้นตอนระดมการสนับสนุนจากภาคประชาสังคม และขั้นตอนการสร้างความเป็นสถาบัน ซึ่งจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

เนื้อหาในบทความนี้แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกจะเป็นการอธิบายถึงกระบวนการโลกาภิวัตน์ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาของบทความชิ้นนี้ เนื้อหาในส่วนที่สองจะเป็นการอธิบายเฉพาะเจาะจงถึงกรณีศึกษาของบทความชิ้นนี้ คือการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ให้บริการทางเพศผ่านกระบวนการทำงานของโลกาภิวัตน์ด้านสิทธิมนุษยชนผู้ให้บริการทางเพศที่ดำเนินไปจนถึงปัจจุบัน

¹ ผู้ให้บริการทางเพศที่อายุน้อยกว่า 18 ปี ถือว่ายังเป็นผู้เยาว์ และการละเมิดผู้เยาว์ หรือการขายบริการทางเพศของผู้เยาว์เป็นอีกปัญหาที่ร้ายแรงที่ต้องได้รับการแก้ไข แต่ประเด็นดังกล่าวอยู่นอกเหนือขอบเขตการศึกษาของบทความชิ้นนี้

กระบวนการโลกาภิบาลการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

Scholte (2012) ได้ให้ความหมายของ โลกาภิบาล (global governance) ว่าหมายถึงระบบกฎเกณฑ์ และกระบวนการกำกับดูแลที่มีการบังคับใช้ทั่วโลก ซึ่งสามารถอยู่ในรูปของบรรทัดฐาน มาตรฐานและกฎหมาย แต่เนื่องจากสังคมระหว่างประเทศยังอยู่ในภาวะที่เรียกว่า ‘อนาธิปไตย’ อันเป็นภาวะที่ปราศจากอำนาจบังคับจากส่วนกลางที่จะคอยมากำกับดูแลให้รัฐและตัวแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำตามบรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ กติกา นั้น ๆ ฉะนั้นการที่กระบวนการโลกาภิบาลจะดำเนินไปและมีผลในทางปฏิบัติได้นั้น ก็ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของรัฐ และตัวแสดงที่เกี่ยวข้องนั่นเอง ดังนั้นในปี ค.ศ. 1945 สหประชาชาติจึงได้มีการรับรองความเป็นศูนย์กลาง ของความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และส่งเสริมการเคารพ สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในระดับระหว่างประเทศ (United Nations, 1945)

จากการศึกษางานเขียนของ Weiss และ Thakur (2014) เรื่อง “The United Nations Meets the Twenty-First Century: Confronting the Challenges of Global Governance” และงานเขียนของ Rosenau (1995) เรื่อง “Governance in the Twenty-first Century” ผู้เขียนได้แบ่งกระบวนการโลกาภิบาล ออกเป็นสามขั้นตอน ขั้นตอนแรกก็คือการทำให้สาธารณชนตระหนักและให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาด้าน สิทธิมนุษยชน โดยพยายามสร้างการรับรู้ร่วมกันจากกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการละเมิดสิทธิ มนุษยชน และจากการถูกละเลยไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนกลุ่มคนที่แม้จะไม่ได้รับผลกระทบ โดยตรงแต่ตระหนักว่าประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข และหากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการ ตอบสนองจากรัฐอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว กลุ่มคนเหล่านี้ก็จะผลักดันให้ประเด็นปัญหาเคลื่อนไปสู่ ระดับระหว่างประเทศ ทั้งโดยการรวมตัวกันของภาคประชาสังคม และการเชื่อมโยงสู่องค์กรระหว่างประเทศ

เมื่อประชาชนเกิดการรับรู้ร่วมกันของประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ขั้นตอนต่อมา ก็คือ ขั้นตอนระดม การสนับสนุน (mobilizing support) ผ่านภาคประชาสังคม สถาบันหรือองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ในลักษณะของโลกาภิบาลที่มีการดำเนินการร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาแบบล่างขึ้นบน (pervasive tendency) หรือเป็นการร่วมมือในระดับปัจเจกบุคคลไปจนถึงระดับองค์กรระหว่างประเทศ ที่จะเปลี่ยนแปลงหรือ ผลักดันประเด็นต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จนนำไปสู่การสร้างบรรทัดฐานในการปฏิบัติและเกิด การเปลี่ยนแปลงต่อไป (Rosenau, 1995)

ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการโลกาภิบาลคือ การสร้างความเป็นสถาบันให้กับประเด็นปัญหาดังกล่าว ผ่านการใช้นโยบาย มาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ที่ได้มีการกำหนดร่วมกันผ่านความร่วมมือของสมาชิกในขั้นตอนข้างต้น ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นได้จากประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ได้รับการร้องเรียนหรือถูกนำมาพูดถึงในวาระการประชุม เพื่อพิจารณาหาข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยข้อตกลงที่ได้มักจะออกมาในรูปแบบของนโยบาย มาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ที่มีผลต่อปัจเจกบุคคลหรือรัฐสมาชิก แม้ว่าในขั้นตอนนี้จะมีตัวแสดงที่เข้ามาเกี่ยวข้องหลากหลาย แต่ท้ายที่สุดแล้ว กระบวนการสร้างความเป็นสถาบันนี้ ก็จำเป็นต้องอาศัยตัวแสดงที่มีสิทธิอำนาจ (authority) ในทางใดทางหนึ่ง²

² สิทธิอำนาจมีได้หลายรูปแบบ เช่น สิทธิอำนาจที่เกิดจากกฎหมาย อย่างการที่รัฐต่าง ๆ มีอำนาจอธิปไตยบังคับใช้กฎหมายภายในเขตแดน ของตนเอง สิทธิอำนาจที่เกิดจากพลังทางเศรษฐกิจ เช่น บริษัทข้ามชาติที่สามารถมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบาย หรือประเด็นสาธารณะต่าง และสิทธิอำนาจที่เกิดจากความรู้ อย่างการที่ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่าง ๆ สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ยังมีงานวิชาการบางส่วนซึ่งพยายามตั้งคำถามต่อกระบวนการโลกาภิวัตน์ โดยภาคประชาสังคม สถาบัน และองค์การระหว่างประเทศ ว่ายังมีปัญหาด้านความชัดเจนในการนำนโยบาย หรือกฎเกณฑ์ไปปฏิบัติใช้ ตลอดจนแนวทางการวัดประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น คำอธิบายของ Levy, Young, and Zürn (1995) ซึ่งอาจนำไปสู่การถกเถียงในประเด็นอื่น ๆ ที่ตามมาต่อไป

จากกระบวนการโลกาภิวัตน์ที่กล่าวไปในขั้นต้นทั้ง 3 ขั้นตอน บทความชิ้นนี้จะชี้ให้เห็นว่าในขั้นตอนแรก การสร้างความตระหนักรู้ร่วมกันของประชาชนถึงประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชนของผู้ให้บริการทางเพศ ว่ามีกระบวนการอย่างไร ถัดมาในขั้นที่สอง ชี้ให้เห็นกระบวนการผลักดันประเด็นต่าง ๆ โดยภาคประชาสังคม สู่สถาบันหรือองค์การระหว่างประเทศ และในขั้นตอนสุดท้าย จะอธิบายถึงกระบวนการสร้างความเป็นสถาบัน ผ่านนโยบาย มาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ให้บริการทางเพศ ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

กระบวนการโลกาภิวัตน์การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนผู้ให้บริการทางเพศ (sex worker)

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะอธิบายถึงรายละเอียดของขั้นตอนกระบวนการโลกาภิวัตน์การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนผู้ให้บริการทางเพศ โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่

การสร้างความตระหนักรู้ในหมู่สาธารณชน (building awareness)

ข้อถกเถียงสำคัญประการหนึ่งในประเด็นการค้าบริการทางเพศ คือ ด้านหนึ่งการค้าบริการทางเพศถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ผิดในตัวของมันเองที่ต้องถูกปราบปรามและกำจัดให้หมดไป แต่ในอีกด้านหนึ่ง การค้าบริการทางเพศถูกมองว่าเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ควรได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับอาชีพอื่น ๆ บนฐานของสิทธิมนุษยชน ฉะนั้นข้อถกเถียงเกี่ยวกับรูปแบบของโลกาภิวัตน์ที่ตามมาจึงแตกต่างกันไปในสองทางเช่นกัน กล่าวคือ กลุ่มที่เห็นว่าการค้าบริการทางเพศเป็นสิ่งผิด ก็จะสนับสนุนกระบวนการโลกาภิวัตน์ที่มีเป้าหมายเพื่อกำจัดกิจกรรมประเภทนี้ให้หมดสิ้นไป เช่น การรณรงค์ของแนวร่วมต่อต้านการค้าผู้หญิง (Coalition Against Trafficking in Women - CATW) ในขณะที่กลุ่มที่มองว่าการค้าบริการทางเพศถือว่าเป็นอีกอาชีพหนึ่งก็จะผลักดันกระบวนการโลกาภิวัตน์ที่มีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ที่ทำงานในด้านนี้ เช่น การรณรงค์ของมูลนิธิความร่วมมือเพื่อต่อต้านการค้าผู้หญิง (The Global Alliance Against Traffic in Women - GAATW) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร (Merry, 2011) โดยในบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนจะเน้นศึกษากระบวนการโลกาภิวัตน์แบบหลังเป็นสำคัญ

เมื่อกล่าวถึงการให้บริการทางเพศก็ได้มีผู้ให้นิยามที่แตกต่างกันมากมายตามบริบททางสังคมและช่วงเวลา โดย Weitzer (2009) ได้ให้นิยามของงานให้บริการทางเพศ (sex work) คือ งานที่ให้บริการทางเพศเพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งตอบแทนตามแต่ตกลง ส่วนผู้ให้บริการทางเพศ (sex worker) หมายถึง ผู้หญิง ผู้ชาย หรือบุคคลข้ามเพศ³ ที่รับเงินหรือสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับการบริการทางเพศโดยยินยอมและจะต้องมีอายุ

³ บุคคลข้ามเพศ หมายถึง บุคคลที่มีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิด

18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป อย่างไรก็ตาม องค์การด้านสิทธิมนุษยชนอย่างองค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ก็ได้ตระหนักถึงคุณค่าศัพท์ที่ใช้กล่าวถึงงานบริการทางเพศและผู้ที่ให้บริการทางเพศนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับความชอบของแต่ละบุคคลและไม่ใช้ทุกคนที่ทำงานบริการทางเพศจะระบุว่าตนเองเป็น “ผู้ให้บริการทางเพศ” (Amnesty International, 2016) ทั้งนี้ การสร้างการตระหนักรู้ในหมู่สาธารณะชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศได้เริ่มต้นขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1970 โดย Margo St. James และ Jennifer James ซึ่งเคยเป็นอดีตผู้ให้บริการทางเพศและเป็นนักเรียกร้องสิทธิเพื่อสตรี ได้ก่อตั้งองค์กร COYOTE (Call Off Your Old Tired Ethics) โดยเป็นองค์กรนอกภาครัฐ (NGOs) องค์กรแรก ๆ ของโลก ที่มีการเรียกร้องสิทธิเพื่อผู้ให้บริการทางเพศรวมทั้งโสเภณีและจัดให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการให้ความช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ซึ่ง St. James เชื่อว่างานให้บริการทางเพศควรได้รับสิทธิด้านแรงงานที่เท่าเทียมกับอาชีพอื่น ๆ (Jackson, 2013)

การก่อตั้งองค์กร COYOTE นั้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการขับเคลื่อนด้านสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศในสหรัฐอเมริกาและเป็นตัวอย่างในอีกหลาย ๆ ประเทศต่อมา เช่น ในปี 1986 ได้มีการจัดตั้งองค์กร Australian Prostitutes' Collective of Victoria (PCV) ในประเทศออสเตรเลีย เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ที่ทำงานด้านบริการทางเพศในการสนับสนุนความยุติธรรมในสังคม และในช่วงทศวรรษที่ 1990 ได้มีรายงานการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV และโรคเอดส์ (AIDs) โดยองค์การสหประชาชาติ ได้ยกระดับให้เป็นโรคระบาดที่มีผู้ติดเชื้อมากกว่า 14 ล้านคน ตั้งแต่มีการรายงานครั้งแรกจนถึงปี 1999 (World Health Organization, 1999) ซึ่งกลุ่มคนที่มีผู้ติดเชื้อ HIV เป็นจำนวนมากที่สุดกลุ่มหนึ่งก็คือ กลุ่มผู้ให้บริการทางเพศ จึงทำให้มีการหันมาตระหนักถึงสิทธิทางด้านสุขภาพของผู้ให้บริการทางเพศมากขึ้น เช่น มีการจัดตั้ง The Durbar Mahila Samanwaya Committee (DMSC) ที่ประเทศอินเดียในปี 1995 เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของเชื้อ HIV ในผู้ให้บริการทางเพศซึ่งในขณะนั้นมีสมาชิกมากถึง 65,000 คน และจากการประชุม International AIDS Conference ครั้งที่ 11 ในปี 1996 ที่เริ่มมีการให้ความสำคัญกับการลดจำนวนผู้ติดเชื้อ HIV และโรคเอดส์ (AIDs) ในผู้ให้บริการทางเพศ

จากการสร้างความตระหนักรู้ถึงสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศในช่วงทศวรรษ 1990 และ 2000 โดยตัวแสดงที่เป็นองค์กรนอกภาครัฐภายในประเทศต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นได้ส่งผลให้การเคลื่อนไหวเรียกร้องเพื่อสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศยิ่งถูกกระจายออกไปยังหลาย ๆ ประเทศ โดยเห็นได้จากการจัดงานนิทรรศการทางศิลปะในประเทศอิตาลี ในปี 2001 ที่มีการใช้ร่มสีแดง ซึ่งเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ชื่อว่า The red umbrella ทำให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวเพื่อตระหนักรู้ในด้านสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศที่ควรจะได้รับ โดยมีผู้ให้บริการทางเพศจากประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมในกิจกรรมนี้ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ไต้หวัน และไทย ซึ่งในเวลาต่อมาการใช้ร่มสีแดงก็ได้กลายเป็นสัญลักษณ์สำหรับผู้ให้บริการทางเพศทั่วโลกในการแสดงออกเพื่อเรียกร้องสิทธิของพวกเขา (NSWP, n.d.) อย่างไรก็ตาม การตระหนักถึงสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศในประเทศกำลังพัฒนาหลายแห่งยังคงมีอุปสรรค เนื่องจากวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียกร้องสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศในประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศปากีสถาน มีการระบุในรัฐธรรมนูญว่าการขายบริการทางเพศถือเป็น “ความชั่วร้ายทางสังคม” (social evil) อีกทั้งในหลายพื้นที่ของประเทศยังมีการระบุว่าเป็นการกระทำที่ผิดหลักศาสนาและอาจมีโทษถึงชีวิต (UNDP, 2012)

การระดมการสนับสนุนของภาคประชาสังคม (mobilizing support)

จากที่ได้กล่าวถึงการตระหนักรู้ในหมู่สาธารณชนถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศในขั้นตอนข้างต้นแล้วนั้น ขั้นตอนต่อมาเป็นการกล่าวถึงบทบาทและการรวมตัวกันของภาคประชาสังคม สถาบันหรือองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนกระบวนการเพื่อสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศ โดยการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศผ่านภาคประชาสังคมในช่วงแรกนั้นค่อนข้างมีอุปสรรคอย่างมาก เนื่องจากการกดขี่และแสวงหาประโยชน์จากผู้ให้บริการทางเพศเกิดขึ้นเป็นระยะเวลานานในหลายสังคม อย่างไรก็ตาม การก่อตั้งโครงการเครือข่ายผู้ให้บริการทางเพศ (The Global Network of Sex Work Projects) ในปี 1990 โดยร่วมมือกับองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ทำหน้าที่เป็นองค์กรให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการทางเพศในการสนับสนุนด้านสุขภาพและสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้มีการเผยแพร่ความรู้และพยายามลดจำนวนผู้ติดเชื้อจากการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV และโรคเอดส์ (AIDs) อีกทั้งยังได้ขยายเครือข่ายผู้ให้บริการทางเพศนี้ออกสู่ระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาต่อมา

ในส่วนการขับเคลื่อนของตัวแสดงภาคประชาสังคมในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาได้มีการเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี 1984 ในประเทศไทย จากการก่อตั้งมูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ เพื่อส่งเสริมโอกาสผู้หญิง (Empower Foundation) ซึ่งให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาและสุขภาพของผู้ให้บริการทางเพศ ต่อมาในปี 1987 ประเทศบราซิลได้มีการจัดประชุมสำหรับผู้ให้บริการทางเพศระดับชาติ และในปี 1988 สมาคมผู้ให้บริการทางเพศในประเทศเอกวาดอร์มีการนัดหยุดงานเพื่อประท้วงเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือพวกเขาจากการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV (Kempadoo, 2003) แม้ว่ากระบวนการขับเคลื่อนของกลุ่มผู้ให้บริการทางเพศในประเทศกำลังพัฒนาจะเน้นไปที่ด้านสุขภาพ แต่ต่อมากลุ่มเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไปข้างต้นก็กลายเป็นกำลังหลักของกลุ่มผู้ให้บริการทางเพศในการผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการทางเพศ ตัวอย่างเช่น ในกรณีของมูลนิธิส่งเสริมโอกาสผู้หญิง (Empower Foundation) ได้มีการกดดันให้รัฐบาลไทยขยายการคุ้มครองสิทธิแรงงานแก่ผู้ให้บริการทางเพศ และโครงการเครือข่ายผู้ให้บริการทางเพศ (The Global Network of Sex Work Projects) ได้ร่วมทำงานกับองค์การสหประชาชาติในการขับเคลื่อนสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศทั่วโลกด้วย (NSWP, n.d.)

การเรียกร้องสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศเกี่ยวกับการคุ้มครองทางกฎหมายได้กลายเป็นประเด็นระหว่างประเทศครั้งแรกจากการประชุมคณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศ (ICPR) ในปี 1985 ที่กรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งมีกลุ่มเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศต่าง ๆ เข้าร่วม โดยผลของการประชุมครั้งนี้มีการระบุถึงการรับรองในด้านสิทธิมนุษยชนรวมถึงเสรีภาพในการพูด การเดินทาง การแต่งงาน การได้รับสิทธิเลี้ยงดูบุตรและการคุ้มครองทางด้านสุขภาพให้แก่ผู้ให้บริการทางเพศ (Saunders, 2000) และอีกเป้าหมายหนึ่งของการประชุมในครั้งนี้ก็เพื่อเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีต่อผู้ให้บริการทางเพศได้ทำตามหลักจรรยาบรรณและไม่เลือกปฏิบัติในการใช้กฎหมาย เช่น การล่วงละเมิดทางเพศ หรือการขู่กรโชกทรัพย์ต่อผู้ให้บริการทางเพศเพื่อแลกกับการไม่ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย และจากความล้มเหลวในกระบวนการยุติธรรมต่อผู้ให้บริการทางเพศ

ที่มีการกำหนดโทษทางอาญาในลักษณะเดียวกันกับการค้าประเวณี (prostitution)⁴ และการค้ามนุษย์ (human trafficking) ซึ่งถือเป็นความผิดที่ร้ายแรง

ในส่วนของการทำงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิมนุษยชนโดยตรงอย่างองค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ก็ได้มีการหารือร่วมกับองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับการให้บริการทางเพศเพื่อร่วมกันหาทางออกและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศ ซึ่งได้มีการพัฒนานโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อสิทธิมนุษยชนของผู้ให้บริการทางเพศในหลาย ๆ ประเทศ จากการทบทวนปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเอกสารที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ เช่น สิทธิในการทำงานโดยพื้นฐานแล้วงานบริการทางเพศเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับด้านแรงงาน และเป็นงานบริการรูปแบบหนึ่ง ที่ควรได้รับความคุ้มครองเฉกเช่นเดียวกับงานบริการประเภทอื่น ๆ ส่วนสิทธิในด้านคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ ผู้ให้บริการทางเพศมักจะมีปัญหาในการเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพ เนื่องจากความอับอายหรือไม่ถูกยอมรับในสังคมจึงทำให้การเข้ารับการรักษาทำได้ยาก ซึ่งทางรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ควรที่จะมีมาตรการป้องกันด้านสุขภาพให้กับผู้ให้บริการทางเพศด้วย นอกจากนี้ควรมีการคุ้มครองผู้ให้บริการทางเพศเนื่องจากเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะติดเชื้อ HIV และโรคทางเพศสัมพันธ์ได้มากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น เป็นต้น (Inter-Parliamentary Union, 2016)

นอกจากนี้ องค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ก็ได้ออกนโยบายเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศโดยเรียกร้องให้แต่ละรัฐนำไปปฏิบัติตาม ในปี 2016 โดยมีสาระสำคัญคือ การกำหนดกฎหมายจะต้องมีการเคารพสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศทุกคนและไม่มีการเลือกปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสมาคมหรือการรวมกลุ่มของผู้ให้บริการทางเพศควรจะมีเสมอภาคกับทุกเพศและทุกพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมนี้จะต้องอนุญาตให้สามารถกระทำในลักษณะที่ไม่เปิดเผยตัวตนได้ และมีมาตรการที่เกี่ยวข้องจำเป็นในการปกป้องผู้ให้บริการทางเพศจากการตอบโต้ทางอาชญากรรมหรือการทำร้ายร่างกาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในทุกระดับของรัฐบาลรวมทั้งในระดับประเทศจะต้องประกันการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ให้บริการทางเพศรวมถึงการละเว้นจากการทำผิดทางอาญาหรือการลงโทษผู้ให้บริการทางเพศ (Amnesty International, 2016) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการออกนโยบายขององค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) แสดงให้เห็นถึงการทำงานของโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิมนุษยชนของผู้ให้บริการทางเพศทั่วโลกอย่างชัดเจนและขณะเดียวกันผู้ให้บริการทางเพศกลุ่มต่าง ๆ โดยการสนับสนุนขององค์กรนอกภาครัฐก็ให้ความร่วมมือเพิ่มขึ้นต่อการเรียกร้องความยุติธรรมด้านสิทธิมนุษยชนของตน ซึ่งเป็นอีกกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อต่อสู้ให้ได้มาซึ่งสิทธิของตนเอง (North, 2019)

⁴ คำว่า 'การให้บริการทางเพศ' (sex work) แตกต่างจากคำว่ากับ 'การค้าประเวณี' (prostitution) โดยคำแรกเป็นการมองการให้บริการทางเพศว่าเป็น 'งาน' ประเภทหนึ่งที่มีความมีสิทธิและได้รับการคุ้มครอง ส่วนคำว่าการค้าประเวณีมีนัยในทางลบ เป็นการตีตราและดูถูกซึ่งนำไปสู่การที่พวกเขาเหล่านั้นไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายในเรื่องของ สวัสดิภาพ สุขภาพและบริการทางสังคมอื่น ๆ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ "Understanding Sex Work in an Open Society," 2019, <https://www.opensocietyfoundations.org/explainers/understanding-sex-work-open-society>.

การสร้างความเป็นสถาบัน (institutionalization)

จากการใช้นโยบาย มาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ที่ได้มีการกำหนดร่วมกันผ่านความร่วมมือของตัวแสดงภาคประชาสังคมและองค์กรระหว่างประเทศในขั้นตอนที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้วนั้น ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการโลกาภิวัตน์คือ กระบวนการสร้างความเป็นสถาบัน จากประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ได้รับการร้องเรียนหรือถูกนำมาพูดถึงในวาระการประชุมเพื่อพิจารณาหาข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยข้อตกลงที่ได้มักจะออกมาในรูปแบบของนโยบาย มาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ที่มีผลต่อปัจเจกบุคคลหรือรัฐสมาชิก ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเน้นให้เห็นถึงการทำงานของภาครัฐ ที่ถือว่าเป็นตัวแสดงที่มีสิทธิอำนาจ (authority) ในการสร้างกฎระเบียบด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนผู้ให้บริการทางเพศขึ้นใหม่ หรือการพยายามตีกรอบจากสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ครอบคลุมมากขึ้น เพื่อบังคับใช้ภายในประเทศ โดยเฉพาะสิทธิทางด้านกฎหมายของผู้ให้บริการทางเพศ เนื่องจากการขายบริการทางเพศมักเป็นงานที่ปะปนอยู่กับการค้าประเวณี (prostitution) และเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์ (human trafficking) จึงทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติทางกฎหมาย แม้ว่าผู้ให้บริการทางเพศเลือกที่จะมีส่วนร่วมในการค้าประเวณี (prostitution) ด้วยความยินยอมก็ตาม แต่ก็ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและมีโทษทางอาญาในหลายประเทศ และการให้บริการทางเพศที่สามารถระบุตัวตนได้ผ่านทางออนไลน์ก็ยังคงถือว่าการกระทำที่ผิดกฎหมายอยู่ จึงทำให้การเรียกร้องสิทธิทางด้านกฎหมายของผู้ให้บริการทางเพศมีความจำเป็น เช่นเดียวกับสิทธิที่ควรได้รับความคุ้มครองด้านสุขภาพ

การผลักดันเพื่อแก้ไขให้การให้บริการทางเพศเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย (legalization) และการลดโทษทางอาญา (decriminalization) สำหรับการขายและการซื้อบริการทางเพศนั้น มีจุดเริ่มต้นเกิดขึ้นในทวีปยุโรปช่วงหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งหลายประเทศมีการผ่อนคลายกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี เช่น แคนาดา อังกฤษ และไอร์แลนด์ แต่โดยทั่วไปแล้วการให้บริการทางเพศก็ยังคงถูกระบุว่าผิดกฎหมายอยู่ (Jackson, 2013) จนกระทั่งในช่วงทศวรรษที่ 1970 ที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิทางการเมืองของผู้ให้บริการทางเพศในยุโรป โดยเริ่มจากการประท้วงในประเทศฝรั่งเศส ในปี 1975 ซึ่งนำไปสู่การรวมกลุ่มของผู้ให้บริการทางเพศในประเทศและแพร่กระจายไปยังประเทศต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งกลุ่มผู้ให้บริการทางเพศในอังกฤษ (1975) กลุ่มผู้ให้บริการทางเพศในนิวยอร์ก (1979) ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นองค์กร USPROS และกลุ่ม HYDRA ในเยอรมนี (1980) ที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างหรือแก้ไขกฎหมายและกติกาด้านอื่น ๆ มารองรับสิทธิทางการเมืองของผู้ให้บริการทางเพศ (Procon, 2013)

จากการเรียกร้องดังกล่าวทำให้บางประเทศในยุโรปมีการแก้ไขกฎหมายสำหรับการขายบริการทางเพศ เช่น ประเทศเดนมาร์ก ในปี 1999 กฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการทางเพศเปลี่ยนสถานะเป็นการกระทำที่ไม่ใช่อาชญากรรม แต่ยังมีกิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการสถานบริการทางเพศ (brothel) ที่ยังคงผิดกฎหมายอยู่ (Home Affairs Committee, 2016) ส่วนประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปี 2000 การให้บริการทางเพศถูกแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมาย (legalization) โดยเป็นประเทศแรก ๆ ของโลกที่มีการแก้ไขกฎหมายที่ทำให้การให้บริการทางเพศไม่ใช่สิ่งต้องห้ามอีกต่อไป นอกจากนี้ยังมีกฎหมายควบคุมการทำงานสำหรับผู้ให้บริการทางเพศที่ถูกต้อง (Post, Brouwer, and Vols, 2019) และในประเทศนิวซีแลนด์ ปี 2003 ได้กลายเป็นประเทศแรกที่มีการระบุให้การขายบริการทางเพศไม่ถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาชญากรรม

(decriminalization) ซึ่งผู้ให้บริการทางเพศสามารถได้รับสิทธิตามกฎหมายแรงงานและสวัสดิการตามที่รัฐกำหนด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากกลุ่มผู้ค้าบริการทางเพศนิวซีแลนด์ (New Zealand Prostitutes' Collective - NZPC) มีส่วนร่วมในการกำหนดสิทธิและข้อเรียกร้องต่าง ๆ กับทางรัฐบาล อีกทั้งการลดโทษทางอาญากับผู้ให้บริการทางเพศในนิวซีแลนด์นี้ได้กลายเป็นแบบอย่างในการเรียกร้องเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้ให้บริการทางเพศในหลาย ๆ ประเทศต่อมา (Abel, Fitzgerald, and Brunton, 2009) จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมายของผู้ให้บริการทางเพศในช่วงแรกนั้น ยังคงเป็นเพียงในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของนักสิทธิมนุษยชนและผู้ให้บริการทางเพศที่ผลักดันให้รัฐบาลแก้ไขกฎหมายจากความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นต่อพวกเขา

ส่วนในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ในช่วงแรกนั้นความพยายามในการกำหนดนโยบายและกฎหมายยังคงมีอุปสรรคอยู่ เนื่องจากในอดีตเคยมีการโต้แย้งระหว่างแนวคิดเกี่ยวกับการลดโทษทางกฎหมายกับกลุ่มอนุรักษนิยมที่ไม่เห็นด้วย แต่ในปัจจุบัน Harcourt, Egger, และ Donovan (2005) ได้กล่าวว่ามีกำหนดรูปแบบทางกฎหมายของการขายบริการทางเพศที่ชัดเจนมากขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ การทำให้การขายบริการทางเพศเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย (legalization) การลดโทษทางอาชญากรรม (decriminalization) และการขายบริการทางเพศเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาชญากรรม (criminalization) ซึ่งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับการขายบริการทางเพศอันเป็นผลมาจากการระดมการสนับสนุนของภาคประชาสังคม เช่น การใช้ Swedish model ที่มีการมุ่งเน้นที่ความต้องการของภาคประชาสังคมส่งเสริมให้มีการผลักดันยกเลิกการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงและการให้สิทธิกับผู้ให้บริการทางเพศอย่างเท่าเทียม (APNSW, n.d.) โดยประเทศที่มีการนำ Swedish model ไปใช้ก็คือ ประเทศอินเดีย ที่ทำให้งานให้บริการทางเพศเป็นงานที่ถูกกฎหมาย (legalization) ในปี 2009 จากการผลักดันของสหภาพผู้ให้บริการทางเพศอินเดีย อย่างไรก็ตาม กิจกรรมอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานทางเพศ เช่น การดำเนินกิจการสถานบริการทางเพศยังคงผิดกฎหมายอยู่ จึงทำให้เพิ่มความตึงเครียดระหว่างการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการขายบริการทางเพศในการกำหนดบทลงโทษกับการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานแก่ผู้ให้บริการทางเพศ และยังคงเป็นปัญหาของหลายประเทศที่ต้องการผลักดันให้กฎหมายมีความสอดคล้องกันมากขึ้น

ในกรณีของประเทศไทยพบว่า กระบวนการขับเคลื่อนด้านสิทธิมนุษยชนของผู้ให้บริการทางเพศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการพัฒนามาเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการทำหน้าที่ของตัวแสดงนอกภาครัฐอย่างมูลนิธิส่งเสริมโอกาสผู้หญิง (Empower Foundation) ตั้งแต่ปี 1985 เพื่อเรียกร้องสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศในประเทศไทยและยังได้ขยายความร่วมมือในการก่อตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้ให้บริการทางเพศในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้มีความสำคัญกับด้านสุขภาพของผู้ให้บริการทางเพศ เช่น มูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการ (SWING) ซึ่งสนับสนุนผู้ให้บริการทางเพศในพื้นที่สถานบันเทิงให้สามารถเข้ารับการตรวจหาเชื้อ HIV และให้การศึกษา ข้อกฎหมายต่าง ๆ นอกสถานที่ (สมถน ถนอมกิตติ, n.d.) โดยการทำงานขององค์กรนอกภาครัฐนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการทำงานของขั้นตอนการสร้างความรู้ในหมู่สาธารณชนถึงความสำคัญของผู้ให้บริการทางเพศ ตลอดจนการระดมการสนับสนุนร่วมกับภาคประชาสังคมและองค์กรผู้ให้บริการทางเพศเอเชียแปซิฟิก (APNSW) ซึ่งเป็นองค์กรระดับภูมิภาคที่ส่งเสริมด้านสุขภาพและสิทธิมนุษยชน

ของผู้ให้บริการทางเพศในเอเชียแปซิฟิก อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศไทยยังถือว่าการให้บริการทางเพศเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอยู่ แต่ก็ยังคงมีความร่วมมือระหว่างตัวแสดงภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยที่พยายามผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเรียกร้องสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศอยู่ (iLaw, 2021)

นอกจากนี้ การเรียกร้องเพื่อให้การขายบริการทางเพศกลายเป็นการกระทำที่ไม่มีความผิดทางอาญา (decriminalization) หรือการทำให้ถูกกฎหมาย (legalization) ในปัจจุบันยังมีการตั้งเป้าหมายเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ด้วย เนื่องจากการขายบริการทางเพศมักจะเชื่อมโยงกับขบวนการค้ามนุษย์และการค้าประเวณี ซึ่งการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างตำรวจและผู้ให้บริการทางเพศจะทำให้สามารถแยกแยะผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้ อีกทั้งผู้ให้บริการทางเพศจะสามารถปฏิบัติตามสิทธิของตนได้มากขึ้น และรู้สึกปลอดภัยมากขึ้นในการรายงานข้อกังวลต่อตำรวจโดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกจับกุมหรือถูกล่วงละเมิด (Ham, 2011) อีกทั้งจากรายงานของรัฐบาลนิวซีแลนด์ ยังได้กล่าวถึงการลดทอนโทษทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานให้บริการทางเพศนั้นว่าไม่ได้ทำให้ความต้องการใช้บริการผู้ให้บริการทางเพศเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย (New Zealand Government, 2008)

บทสรุป

จากเนื้อหาที่ได้กล่าวไปทั้งหมดจะเห็นได้ว่า การพิจารณากระบวนการโลกาภิวัตน์การคุ้มครองสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศผ่านกระบวนการ มีตัวแสดงที่มีบทบาทสำคัญอันแตกต่างกันไปในแต่ละขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกคือการสร้างความตระหนักรู้ในหมู่สาธารณชนนั้น ตัวแสดงหลักคือ องค์กรนอกภาครัฐที่พยายามผลักดันให้เกิดความตระหนักรู้ถึงสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศทั้งในกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องโดยตรง อย่างเช่น กลุ่มของผู้ให้บริการทางเพศเอง และคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมโดยรวม ในขั้นตอนถัดมาที่เป็นการระดมการสนับสนุนจากภาคประชาสังคม ตัวแสดงที่สำคัญในขั้นตอนนี้ก็ยังคงเป็นองค์กรนอกภาครัฐในหลายระดับที่ทำงานร่วมกันทั้งระดับในประเทศและระหว่างประเทศ ส่วนขั้นตอนสุดท้ายที่เป็นการสร้างความเป็นสถาบันนั้น รัฐบาลของแต่ละประเทศยังคงเป็นตัวแสดงที่มีสิทธิอำนาจในการสร้างและเปลี่ยนแปลงกฎหมาย หรือกติกาอื่น ๆ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศมีความเป็นสถาบันอันเป็นผลมาจากการดำเนินการในสองขั้นแรกนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม แม้สิทธิของผู้ให้บริการทางเพศในหลายแห่งทั่วโลกในปัจจุบันจะได้รับการคุ้มครองมากขึ้นทั้งทางด้านกฎหมายและด้านสุขภาพ แต่ผู้ให้บริการทางเพศก็ยังคงเป็นกลุ่มคนที่เปราะบางที่สุดกลุ่มหนึ่งในสังคมและมักจะถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านการเลือกปฏิบัติทั้งทางด้านร่างกายและทางกฎหมายในหลายสังคมอยู่ (Amnesty International, 2016b) จึงทำให้กระบวนการโลกาภิวัตน์เพื่อสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศยังคงดำเนินต่อไป และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การคุ้มครองสิทธิของผู้บริการทางเพศในหลายประเทศยังไม่มีความเป็นสถาบันก็คือ การขาดแรงสนับสนุนจากประชาชนอันเป็นผลมาจากมุมมองที่มีต่อผู้ให้บริการทางเพศว่าเป็นสิ่งที่น่าอับอาย ผิดศีลธรรม และควรกำจัดให้หมดสิ้น ซึ่งการปรับมุมมองเหล่านั้นของสาธารณชนในหลายประเทศเป็นเรื่องที่ยากมากเนื่องจากได้ถูกยึดโยงกับ

ความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมที่ดำเนินมาช้านาน และหากการตระหนักรู้ของประชาชนอันเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการโลกาภิวัตน์ในที่แห่งใดแห่งหนึ่งไม่เกิดขึ้นแล้ว ก็ยากที่กระบวนการอื่นๆ จะเกิดขึ้น และถึงแม้จะเกิดขึ้นก็อาจเป็นแค่ บรรทัดฐาน กฎ กติกา ที่คนในสังคมไม่ยอมรับนั่นเอง

บรรณานุกรม

- กระทรวงยุติธรรม. (2012). **ชุดความรู้ : สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลัก ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยภาคี**. สืบค้นจาก http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/HRC/nhr.pdf.
- สมฤณ ถนอมกิตติ. (n.d.). **SWING : ที่พักพิงของคนขายบริการโดยคนขายบริการเพื่อคนขายบริการในไทย**. สืบค้นจาก <https://adaymagazine.com/swing-aday220/>.
- ปรีชาวัชร ศเวตภัทรไพศาล และพีรพจน์ ปิ่นทองดี. (2561). ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539. **วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์**, 3(2), 149-156.
- Abel, G. M., Fitzgerald, L. J., & Brunton, C. (2009). The impact of decriminalisation on the number of sex workers in New Zealand. **Journal of Social Policy**, 38(3), 515-531.
- Amnesty International. (2016a). **Amnesty International Policy on State Obligations to Respect, Protect and fulfil the Human Rights of Sex Workers**. Retrieved from <https://www.amnesty.org/download/Documents/POL3040622016ENGLISH.PDF>.
- Amnesty International. (2016b). **Sex Workers at Risk: A Research Summary of Human Rights Abuses Against Sex Workers**. Retrieved from <https://www.amnestyusa.org/reports/sex-workers-at-risk-a-research-summary-of-human-rights-abuses-against-sex-workers/>.
- APNSW. (n.d.-a). **Vision, Goals, Values**. Retrieved from <https://www.apnsw.info/vision>
- APNSW. (n.d.-b). **community guide: The Real Impact of the Swedish Model on Sex Workers**. Retrieved from <https://www.nswp.org/sites/nswp.org/files/Swedish%20Model%20Advocacy%20Toolkit%20Community%20Guide%2C%20NSWP%20-%20November%202015.pdf>.
- Avert. (2020). **HIV and AIDS in Thailand**. Retrieved from https://www.avert.org/professionals/hiv-around-world/asia-pacific/thailand#footnote22_rx60xtp.
- Dingwerth, K., & Pattberg, P. (2006). Global Governance as a Perspective on World Politics. **Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations**, 12, 185-204.
- Eichert, D. (2019). It Ruined My Life: FOSTA, Male Escorts, and the Construction of Sexual Victimhood in American Politics. **Virginia Journal of Social Policy & the Law**, 26 (3), 202-244.

- Goonesekere, S. (2013). **National Implementation of International Human Rights, Social Inclusion and the Empowerment of People**. Retrieved from <https://www.un.org/esa/socdev/egms/docs/2013/EmpowermentPolicies/National%20Implementation%20of%20International%20Human%20Rights.pdf>.
- Grégoire T. (2012). **Prostitution under International Human Rights Law**. Retrieved from <http://www.cap-international.org/wpcontent/uploads/2016/11/ProstitutionUnderIntlHumanRightsLawEN.pdf>.
- Ham, J. (2011). **Moving Beyond 'Supply and Demand' Catchphrases: Assessing the Uses and Limitations of Demand-based Approaches in Anti-trafficking**. Retrieved from http://www.gaatw.org/publications/MovingBeyond_Supplyand_Demand_GAATW2011.pdf.
- Harcourt, C., Egger, S., & Donovan, B. (2005). Sex work and the law. **Sexual Health**, 2(3), 121-128.
- Hesperian. (2019). **Sex workers**. Retrieved from http://hesperian.org/wp-content/uploads/pdf/en_wwhnd_2018/en_wwhnd_2018_20.pdf.
- Home Affairs Committee. (2016). **Prostitution**. Retrieved from <https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmhaff/26/26.pdf>.
- iLaw. (2021). **Decriminalize Sex Work: ภาคประชาชนเสนอ ยกเลิกกฎหมายปราบปรามการค้าประเวณี**. Retrieved from <https://ilaw.or.th/node/5846>.
- ICRSE. (2005). **The Declaration of the Rights of Sex Workers in Europe**. Retrieved from https://www.sexworkeurope.org/sites/default/files/userfiles/files/join/dec_brussels2005.pdf.
- Inter-Parliamentary Union. (2016). **Human Rights**. Retrieved from <https://www.ohchr.org/documents/publications/handbookparliamentarians.pdf>.
- Jackson, C. A. (2013). **Sex Worker Rights Organizing as Social Movement Unionism: Responding to the Criminalization of Work**. (Thesis of Master's Degree, University of Nevada).
- Kempadoo, K. (2003). Globalizing Sex Workers' Rights. **Canadian Woman Studies**, 22(3), 143-150.
- Levy, M. A., Young, O. R., & Zürn, M. (1995). The Study of International Regimes. **European journal of international relations**, 1(3), 267-330.
- Lyons, C. E., Schwartz, S. R., Murray, S. M., Shannon, K., Diouf, D., Mothopeng, T., . . . Mnisi, Z. (2020). The Role of Sex Work Laws and Stigmas in Increasing HIV Risks among Sex Workers. **Nature communications**, 11(1), 1-11.
- Merry, S. E. (2011). Sex Trafficking and Global Governance in the Context of Pacific mobility. **Law Text Culture**, 15(11), 187-208.

- New Zealand Government. (2008). **Report of the Prostitution Law Review Committee on the Operation of the Prostitution Reform Act 2003**. Retrieved from <https://prostitutescollective.net/wp-content/uploads/2016/10/report-of-the-nz-prostitution-law-committee-2008.pdf>.
- North, A. (2019). **The Movement to Decriminalize Sex Work, Explained**. Retrieved from <https://www.vox.com/2019/8/2/20692327/sex-work-decriminalization-prostitution-new-york-dc>.
- NSWP. (n.d.-a). **Origins of the Red Umbrella as the Symbol of the Sex Worker Rights Movement**. Retrieved from <https://www.nswp.org/timeline/event/origins-the-red-umbrella-the-symbol-the-sex-worker-rights-movement>.
- NSWP. (n.d.-b). **What we do**. Retrieved from <https://www.nswp.org/what-we-do>.
- Post, C., Brouwer, J. G., & Vols, M. (2019). Regulation of Prostitution in the Netherlands: Liberal Dream or Growing Repression? **European Journal on Criminal Policy and Research**, 25(2), 99-118.
- Procon. (2013). **Historical Timeline: History of Prostitution from 2400 BC to the Present**. Retrieved from <https://prostitution.procon.org/historical-timeline/#1946-1999>.
- Rosenau, J. (1995). Governance in the Twenty-first Century. **Global Governance**, 1(1), 13-43.
- Saunders, P. (2000). **Fifteen Years after the World Charter for Prostitutes' Rights**. Retrieved from https://web.archive.org/web/20071009194216/http://www.cceia.org/resources/publications/dialogue/2_03/articles/629.html.
- Scholte, J. (2012). Poor People in Rich countries: The Roles of Global Governance. **Global Social Policy**, 12(1), 3-23.
- The Global Network of Sex Work Projects. (2014). **History**. Retrieved from <https://www.nswp.org/history>.
- UNAIDS. (2002). **Report on the Global HIV/AIDS Epidemic**. Retrieved from https://data.unaids.org/pub/report/2002/brglobal_aids_report_en_pdf_red_en.pdf
- UNDP. (2012). **Sex Work and the Law in Asia and the Pacific**. Retrieved from <https://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/hiv-aids/sex-work-and-the-law-in-asia-and-the-pacific.html>.
- United Nations. (1945). **United Nations Charter, Chapter I: Purposes and Principles**. Retrieved from <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/chapter-1>.
- United Nations. (2014). **Global Governance and Global Rules for Development in the Post-2015 Era**. Retrieved from https://www.un.org/en/development/desa/policy/cdp/cdp_publications/2014cdppolicynote.pdf.

- Weiss, T. (2000). Governance, Good Governance and Global Governance: Conceptual and Actual Challenges. **Third World Quarterly**, 21(5), 795-814.
- Weiss, T., & Thakur, R. (2014). The United Nations meets the twenty-first century: confronting the challenges of global governance. In M. B. StegerP. Battersby, & J. M. Siracusa, **The SAGE handbook of globalization** (Vol. 2, pp. 489-504). SAGE Publications.
- Weitzer, R. (1991). Prostitutes' Rights in The United States: The Failure of a Movement. **Sociological Quarterly**, 32(1), 23-41.
- Weitzer, R. (2009). Sociology of Sex Work. **Annual Review of Sociology**, 35(1), 213-234.
- WHO. (2020). **WHO announces COVID-19 Outbreak a Pandemic**. Retrieved from <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news/news/2020/3/who-announces-covid-19-outbreak-a-pandemic>.
- World Health Organization. (1999). **The World Health Report: Making a Difference**. Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42167/WHR_1999.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- World Health Organization. (2005). **Violence Against Sex Workers and HIV Prevention: Information Sheet**. Retrieved from <https://www.who.int/gender-equity-rights/knowledge/sexworkers.pdf?ua=1>.
- World Health Organization. (2020). **Sex Workers: Part of the Solution**. Retrieved from https://www.who.int/hiv/topics/vct/sw_toolkit/115solution.pdf.